

Крупенко А.В.
магістрант кафедри фінансів і кредиту
Науковий керівник – Виговська Н.Г.
д.е.н., завідувач кафедри фінансів і кредиту
Житомирський державний технологічний університет

МЕТОДИ ПРОГНОЗУВАННЯ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Банкрутство є результатом кризового фінансового стану підприємства, яке призводить суб'єкт господарювання до неспроможності задовольняти вимоги кредиторів. Ринковою економікою була вироблена ціла система фінансових методів діагностики банкрутства і розроблена методика, що дозволяє приймати управлінські рішення в умовах загрози настання банкрутства. Ці методи призначені як для організацій, у яких криза неминуха і потрібно вжити термінових заходів для покращення фінансової ситуації, так і для інших організацій, які працюють в умовах ринку. Виявлення негативних чинників впливу на розвиток організації та їх попередження також є призначенням використання цих методів.

Для діагностики неспроможності організації функціонувати призначена система фінансового аналізу, яка на основі фінансової звітності дозволяє вивчити ознаки розвитку кризи. Для оцінки стану організації, а також вибору контрагентів важливим є визначення ймовірності банкрутства. Під час аналізу ймовірності банкрутства здійснюється узагальнююча оцінка фінансової стійкості підприємства та платоспроможності, робиться прогноз на майбутнє і оцінюється сама ймовірність настання банкрутства. Розрахунок і оцінка комплексу фінансових показників представляють собою аналіз фінансового стану організації. Суб'єктами фінансового аналізу є різні користувачі: внутрішні (власники і керівництво організації) та зовнішні (інвестори, контрагенти, кредитори). Будь-який користувач інформації досліджує її, виходячи з особистих інтересів. Аналіз фінансового стану проводять не лише керівники, засновники і відповідні служби підприємства, але і його інвестори (зрозуміти ефективність використання ресурсів), банки (оцінити умови кредитування і визначити ступінь ризику), фіскальні органи (щоб виконати план надходження коштів до бюджету), постачальники.

Існує значна кількість методів оцінки ймовірності банкрутства, розглянемо деякі з них.

Одним з найбільш популярних підходів, який часто використовується у зарубіжній практиці, є модель Альтмана. Z-рахунок Альтмана – це фінансова модель, розроблена американським економістом, яка покликана надати прогноз ймовірності настання фінансових труднощів для підприємства. Така модель ґрунтується на комбінації п'яти ключових коефіцієнтів. Коефіцієнти характеризують результати діяльності підприємства та його фінансовий стан. Саме п'ятифакторна модель більш адаптована і може бути застосована відносно вітчизняних підприємств. Основні переваги методики: можливість використання на українських підприємствах; простота інтерпретації показників; дистанційна оцінка. До основних недоліків слід віднести те, що методика не враховує: якісні показники діяльності підприємства; макроекономічні чинники; особливості діяльності підприємства.

Не менш популярною є модель М. Спрінгейта, що передбачає розвиток інтегрального показника, за допомогою якого проводиться оцінка ймовірності банкрутства. Ця модель побудована за допомогою покрокового дискримінантного аналізу, на основі розробок Альтмана. В процесі створення модель реформувалася з 19 фінансових коефіцієнтів до чотирьох. Точність моделі досить висока і складає приблизно 90 %.

Модель Спрінгейта має власні недоліки: під час розрахунків не враховувалися умови розвитку економік різних країн (орієнтована на США та Канаду); необхідне коригування на національну валюту (що порушує безперервність) та при перерахунку на долари, зміна курсу призводить до появи відхилення.

Оцінюючи фінансовий стан неплатоспроможних підприємств, нерідко бувають ситуації, коли одні оціночні показники досягають критичної межі, а решта, навпаки, перевищують нормативні значення. Беручи до уваги велику кількість фінансових процесів, які не завжди відображаються за допомогою коефіцієнтів платоспроможності, майже всі зарубіжні та вітчизняні фахівці радять проводити інтегральну і комплексну оцінку фінансового стану компанії, спираючись на один критерій. В якості такого критерію використовується ймовірність настання банкрутства. Але,

незважаючи на існування великої кількості способів, які дозволяють визначити ймовірність банкрутства, жоден з них не може бути універсальним у використанні. Тому є доцільним відстежувати динаміку змін результатів показників за декількома методиками. Вивчаючи значення даних показників, можна встановити реальну можливість відновлення платоспроможності підприємства або ж остаточну втрату її.

Як правило, структура балансу аналізується і оцінюється, спираючись на наступні показники: коефіцієнт поточної ліквідності; коефіцієнт забезпеченості власними коштами.

Отже, банкрутство є результатом взаємодії як зовнішніх чинників – нестабільність законодавчої бази, недосконалість фінансової та податкової систем, досить висока інфляція, так і внутрішніх, пов'язаних з неефективною фінансовою, операційною та інвестиційною діяльністю підприємства. На сьогоднішній день на фінансовий стан вітчизняних компаній більшою мірою впливають зовнішні чинники, тому можливість підприємства пристосуватися до змін цих факторів є запорукою не тільки виживання, але і його розвитку.